

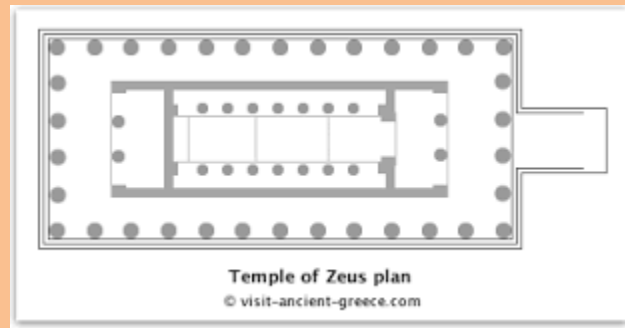
Kultura 5. století

Mgr. Jan Plocek

Architektura

- Oba hlavní slohy jsou už pevně konstituovány
- Chrám má představovat obydlí boha
- Oběti bohům se pak konaly před chrámem u oltáře
- V této době všechna řecká města měla své ochranné božstvo

Diův chrám v Olympii

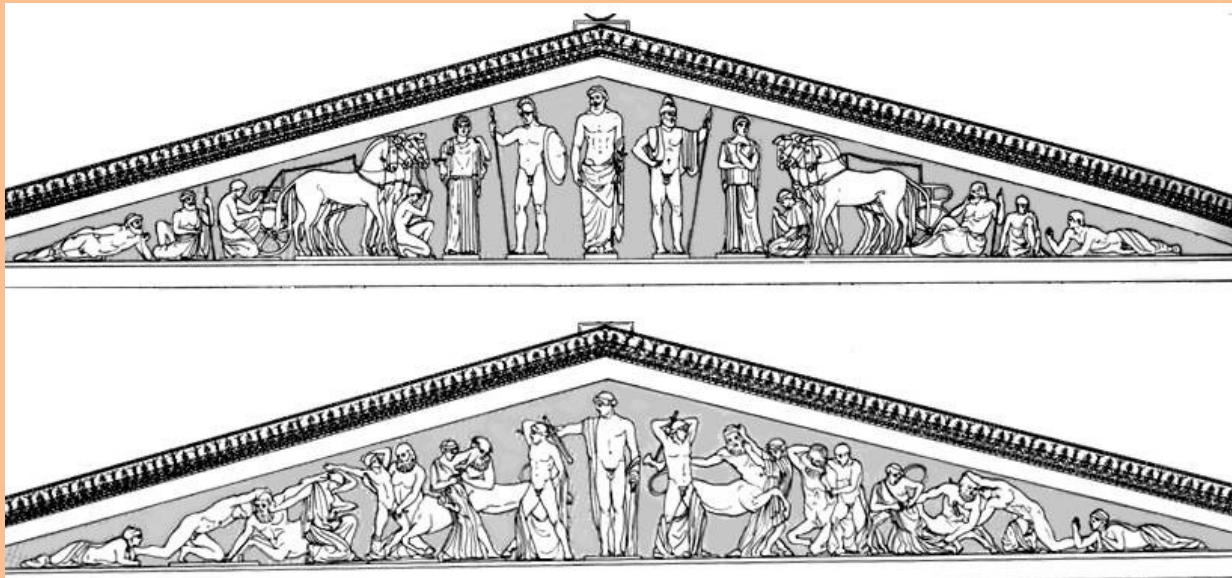

Diův chrám v Olympii

- Byl postaven architektem Libónem z Elidy mezi lety 470 a 456
- Je považován za kánon dórského stylu
- Byl vystavěn z hrubého vápence a potažen štukem
- Rozměry 64,12 x 27,68 m
- U tohoto chrámu je dovršen přechod od archaiky ke klasice

Diův chrám v Olympii

- Západní štít vyobrazuje boj kentaurů s Lapithy
- Východní štít zobrazuje přípravu na závod mezi Pelopem a Oinomaem

Parthenon

Parthenon

- Dórská stavba s ionskými prvky – typické pro athénskou akropoli
- Architekti Iktinos a Kalikratés
- 69,5m x 30,9 m
- V průčelí 8 sloupů - oktastylos

Sochařská výzdoba

- Výjevy na štítech: Zrození Athény na východní straně, a spor Athény a Poseidona o patronství nad městem na západní straně
- Na metopách je pak kentauromachie na jižní straně, gigantomachie na východní straně, trojská válka na severní straně a amazonomachie na západní straně.
- Iónský vlys okolo celly zobrazoval průvod o Velkých Panathénajích

Erechteion

Erechteion

- Byl postaven až za peloponéské války
- Jedná se o spojení tří menších chrámků
- Jsou zde terénní nerovnosti
- Chrám je v iónském stylu
- V jednom průčelí místo sloupů karyatidy – dívčí postavy

Chrám Athény Niké

- Dovršení iónského stylu
- Úsilí o půvab stavby převážilo snahu o monumentálnost
- Vlys obíhá celou stavbu

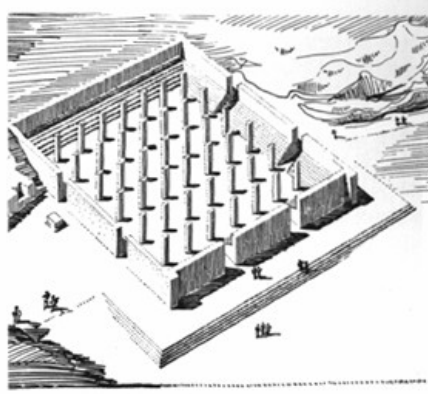
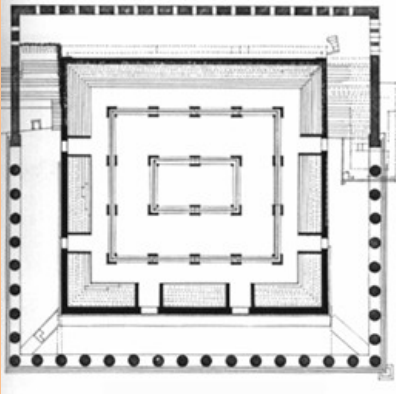
Hefaisteion

Hefaisteion

- Chrám patří bohům řemeslníků – Hefaistovi a Atheně Ergané
- Byl postaven u agory
- Stavěn o něco dřív než Parthenon, ale je zde rozdíl – je mnohem více obecný
- 6x13 sloupů
- V pozdější době přeměněn na křesťanský kostel – jeden z nejlíp dochovaných antických chrámů

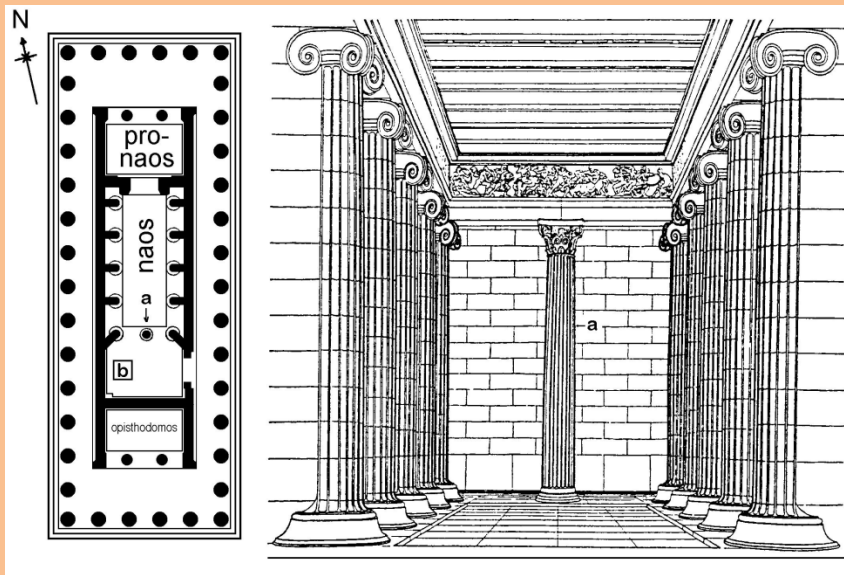
Teleisterion

Teleisterion

- Zde opět architekt Iktíos
- Stavba sloužila při zasvěcování do eleusíjských mystérii
- Obřad byl za přítomnosti všech v sále
- Nebyl tedy chrámem – do chrámu mohli jen kněží a bůh

Apollónův chrám v Bassai

Apollónův chrám v Bassai

- Architektem byl asi opět Iktínos
- Postaven Figaleiou, protože město minul mor
- Je vystaven na základech archaického chrámu
- Orientace sever jih
- Zde poprvé použita korintská hlavice sloupu
- Vlys vyobrazuje amazonomachii a kentauromachii
- Chrám byl poničen v 70. letech 20. stol.
zemětřesením

Héřina svatyně u města Argos

Héřina svatyně u města Argos

- Asi 10 km od Argu
- Dle Pausania byla ve štítech vyobrazeno zrození Diovo a Pád Tróje
- Metopy pak byly zdobeny jen po krátkých stranách chrámu – amazonomachie a Gigantomachie
- Chrám byl postaven na místě starší svatyně a v sochařské výzdobě jsou patrné vlivy Polykleita

Sochařství

- V sochařství dochází k přechodu z archaického vyobrazení do podoby tzv. přísného stylu
- Tento přechod je datován cca do prvních 20 let 5. stol. př. n. l.
- V této době se ještě setkáváme se sochami typu kúros a kóré, ale už i s novými realističtějšími sochami
- Počátek přísného stylu představuje následující sousoší

Sousoší tyranobijců

Proč přísný styl?

- Je zde totiž patrná strojová struktura sochy, hlavně anatomie a drapérie
- Socha jakoby žila, ale jen z části
- Je zde patrná strohost výrazu ve tváři
- To je dáno tím, že nejsou moc domodelované tváře

Měděné sochy přísného stylu

- Sochy byly odlévány na základě hliněných modelů
- Hliněné modely se ale používali i pro práce z mramoru
- Většina dochovaných bronzových soch byla součástí chrámové výzdoby

Delfský vozataj

Zeus od Artemisia

Bronzové sochy od Riace

Myrón

- Nejstarší z velkých sochařů 5. století
- Pocházel z Eleuther a pracoval v Athénách
- Pracoval převážně s bronzem – snažil se zachytit dynamičnost těla
- Mramor by neudržel rovnováhu

Diskobolos

Athéna a Marsyás

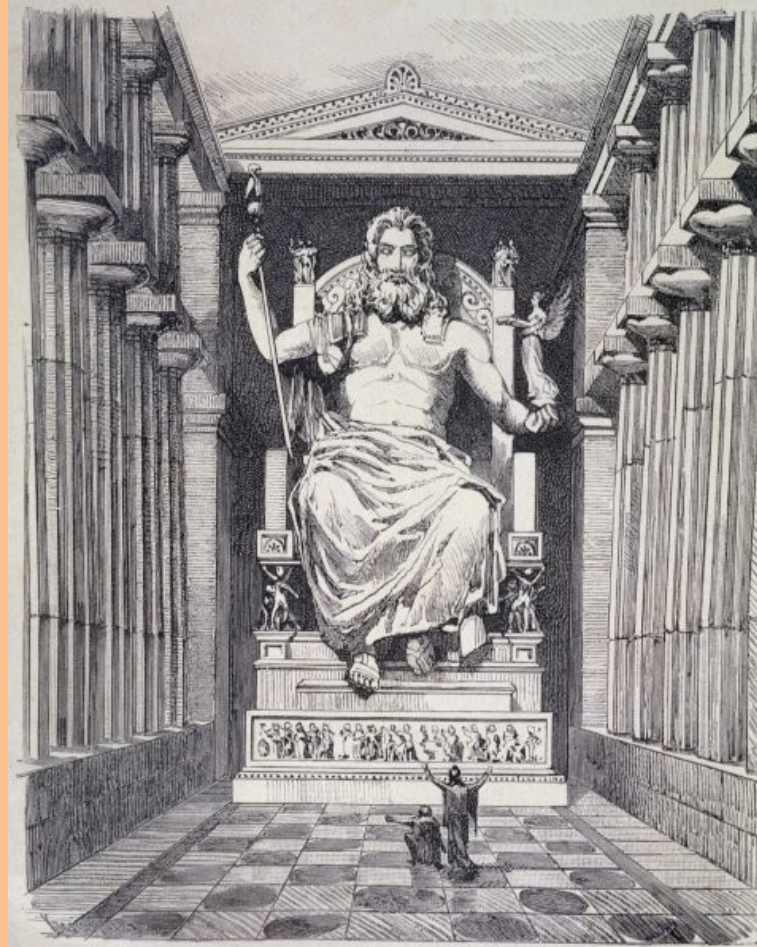
Feidiás

- Proslul jako tvůrce dvou monumentálních soch
- Athény Parthenos a Dia Olympského
- Obě sochy chryselefantinové
- Vedl sochařskou výzdobu akropole v Athénách
- Věnoval se i zobrazování osob

Athéna Parthenos

Zeus Olympský

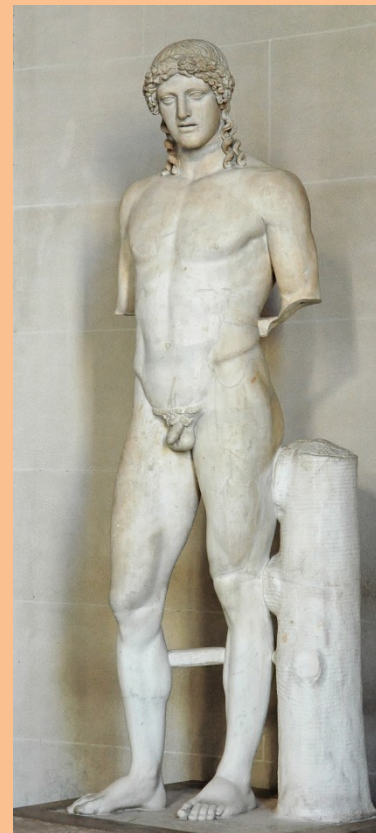

Menší sochy

Athéna Lemnia

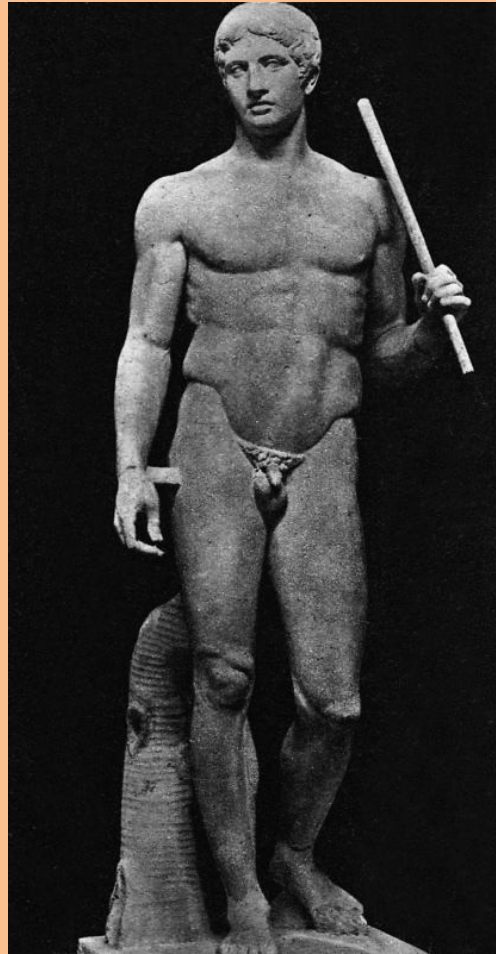
Apollón Parnopios

Polykleitos

- Soustředil se na jeden jediný problém – vyřešení proporce sochy
- Vypracoval na to teoretický i praktický systém stojící mužské sochy
- Tento spis se jmenoval Kánon – tedy zákon
- Už ale i sám věděl, že bude jeho dílo přepracováno
- Zavedl postoj těla – tzv. kontrapost

Doryforos

Diaduménos

Diskoforos

Raněná amazonka

